

Skolepraktik kan afhjælpe den voksende mangel på praktikpladser

Milliongevinst af skolepraktik

Manglen på praktikpladser er nu så massiv, at flere tusinde unge ikke har mulighed for at færdiggøre deres uddannelse. Skolepraktik kan være med til at løse en del af praktikpladsmanglen. Nye beregninger viser, at faglærte, der er uddannet via skolepraktik, klarer sig næsten lige så godt på arbejdsmarkedet som de faglærte, der har været i almindelig praktik. Skolepraktikanterne har fem år efter deres uddannelsesafslutning opnået 80-100 procent af den gennemsnitlige løn, som personer fra almindelig praktik har fået inden for samme fag.

af Privatøkonom **Mie Dalskov Pihl** og Stud.polit. **Andreas Mølgaard**

20. november 2010

Analysens hovedkonklusioner

- Skolepraktikordningen bliver ofte mødt med den kritik, at faglærte, der er uddannet gennem skolepraktik frem for almindelig praktik, klarer sig dårligere på arbejdsmarkedet.
- Denne analyse kan dog dokumentere, at skolepraktikanterne - sammenlignet med den gennemsnitlige faglærte fra almindelig praktik - opnår 80-100 procent af lønnen fem år efter endt uddannelse. Skolepraktikanterne har allerede efter tre år på arbejdsmarkedet opnået samme gennemsnitlige løn som den fjerdedel af faglærte fra almindelig praktik, der har opnået den laveste løn.
- I forhold til at sikre unge en uddannelse er skolepraktik en rigtig god løsning for samfundet. F.eks. opnår tømrere, der er uddannet gennem skolepraktik, en livsværditilvækst, der er 3,4 millioner kr. større end en gennemsnitlig ufaglært. Det at give unge en uddannelse gennem skolepraktik er dermed en god investering set i forhold til ingen uddannelse.

Kontakt

Privatøkonom
Mie Dalskov Pihl
Tlf. 33 55 77 20
Mobil 42 42 90 18
md@ae.dk

Kommunikationsmedarbejder
Mikkel Harboe
Tlf. 33 55 77 28
Mobil 28 36 87 50
mh@ae.dk

Hvad betyder skolepraktik for den fremtidige løn blandt faglærte?

En måde at løse den voldsomme mangel på praktikpladser er at udvide skolepraktikordningen således, at det bliver muligt for alle elever på landets erhvervsskoler at færdiggøre deres uddannelse.

Skolepraktikordningen bliver dog ofte mødt med den kritik, at faglærte, der er uddannet gennem skolepraktik frem for almindelig praktik, klarer sig dårligere på arbejdsmarkedet senere hen. Derfor undersøges det, om faglærte, der er uddannet gennem skolepraktik, har et lønefterslæb sammenlignet med personer med samme uddannelsesbaggrund, der har haft almindelig praktik.

Tabel 1 viser, at ud af de 14.454 personer, der fuldførte en erhvervsfaglig uddannelse i 2003 og efterfølgende kom i arbejde, har 216 været i skolepraktik.

Tabel 1. Årgang 2003 fordelt på uddannelsesform		
	Antal	Pct.
Skolepraktik	216	1,5
Skolevej/praktik	14.238	98,5
I alt	14.454	100,0

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2003).

For at undersøge om der er et lønefterslæb for de faglærte, der har været i skolepraktik, er udvalgt de fire største uddannelsesgrupper blandt de 216 faglærte, der har gennemført deres uddannelse via skolepraktik. De fire uddannelsesgrupper er:

- Automatik- og datamekanikuddannede (64 personer) som f.eks. elektrofag-teknikere og datateknikere
- Beklædningsuddannede (29 personer) som f.eks. skræddere, beklædningshåndværkere
- Kontoruddannede (20 personer) som f.eks. sekretærer
- Tømrere m.v. (37 personer)

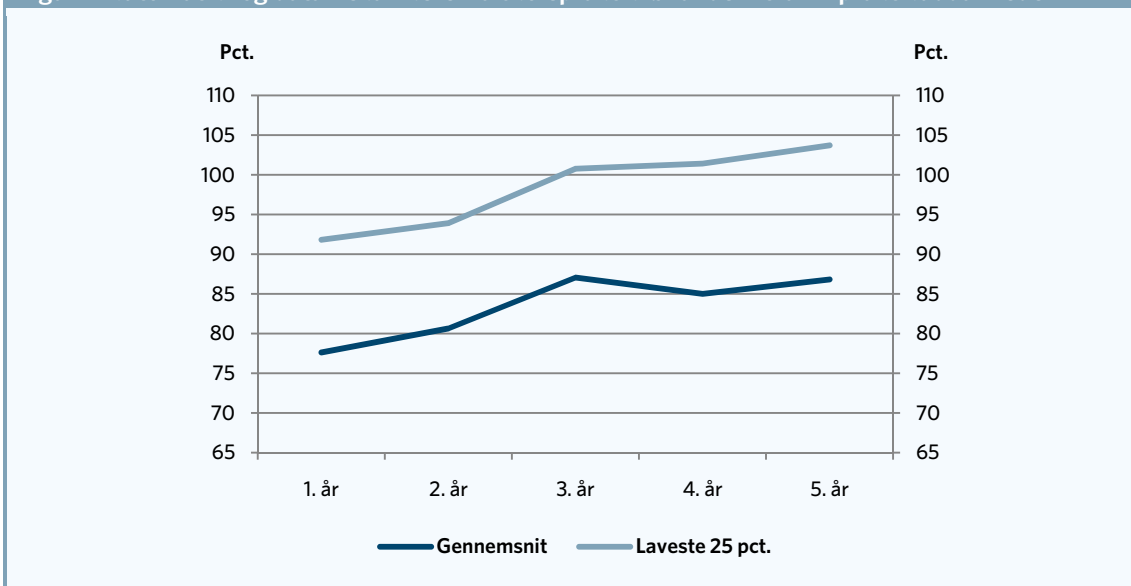
I det følgende vil lønniveauet for de personer, som har været i skolepraktik, blive sammenlignet med lønnen for personer, der har fuldført gennem almindelig praktik. Herudover vil lønniveauet for personer, der er uddannet gennem skolepraktik, blive sammenlignet med lønniveauet for den fjerdedel af de faglærte med almindelig praktik, der har det laveste lønniveau.

Mange skolepraktikanter opnår samme løn

I de første par år efter endt uddannelse har automatik- og datamekanikere, der har gået i skolepraktik, et lønefterslæb i forhold til personer, der har været i almindelig praktik, på omkring 20 procent, dvs. de opnår 80 procent af lønnen blandt personer fra almindelig praktik. Dernæst stabiliseres lønefterslæbet til at ligge på omkring 15 procent, når skolepraktikanterne sammenlignes med en gennemsnitlig person, der har været i almindelig praktik.

Sammenlignes i stedet med den fjerdedel af de faglærte fra almindelig praktik, der har opnået den laveste løn (kaldet 1. kvartil), da er lønefterslæbet indhentet allerede 3 år efter endt uddannelse. Sidenhen opnår automatik- og datamekanikuddannede, der har været i skolepraktik, faktisk en højere løn end den dårligste fjerdedel blandt personer fra almindelig praktik.

Figur 1. Automatik- og datamekanikere fra skolepraktik lønandel ift. alm. praktikuddannede

Anm.: Ud af de 216 personer, som har været i skolepraktik, har 64 personer en erhvervsfaglig uddannelse som automatik- og datamekaniker. Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2003-2008).

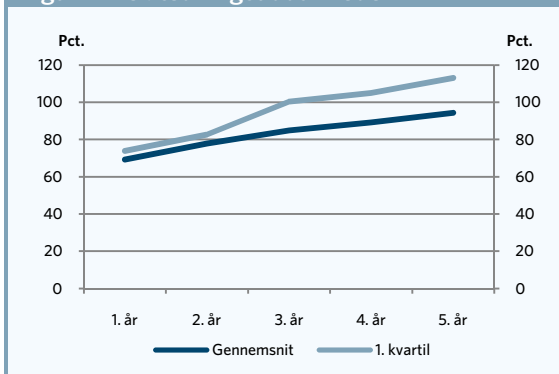
Næsten ingen forskel inden for kontor- og beklædningsuddannelserne

Det samme mønster gør sig gældende for de øvrige uddannelser. Med tiden indsnævres lønefterslæbet for de faglærte, der har gennemført deres uddannelse via skolepraktik, set i forhold til faglærte med en ordinær praktikplads i bagagen. Dette ses i figur 2-4, der viser skolepraktikanternes lønandel i forhold til almindelige praktikuddannede inden for beklædningsuddannede, kontoruddannede og tømrere.

Blandt beklædningsuddannede udgør lønnen for skolepraktikanter 78 procent i forhold til gennemsnittet det første år efter endt uddannelse, mens lønnen efter fem år er oppe på 94 procent af den gennemsnitlige løn for uddannede, der har været i almindelig praktik. Sammenlignes med den dårligste fjerdedel blandt de ordinært uddannede opnås den fulde løn efter tre år på arbejdsmarkedet.

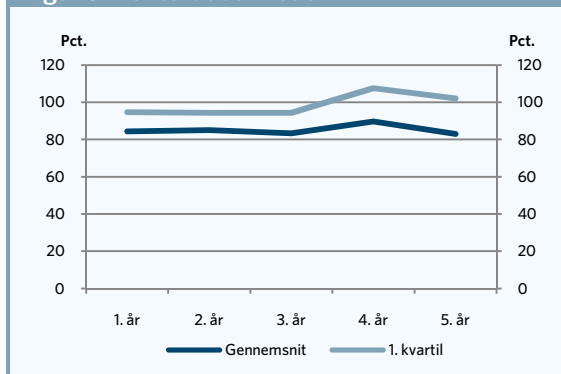
Kontoruddannede i skolepraktik opnår i forhold til gennemsnittet omkring 80 procent af lønnen for uddannede, der har været i almindelig praktik. Sammenlignes skolepraktikanterne med den fjerdedel, der har de laveste lønninger, inden for almindelig praktik, da ligger lønnen for skolepraktikanterne stort set på niveau.

Figur 2. Beklædningsuddannede

Anm.: Ud af de 216, som har været i skolepraktik, har 29 personer en erhvervsfaglig uddannelse inden for beklædning. Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2003-2008).

Figur 3. Kontoruddannede

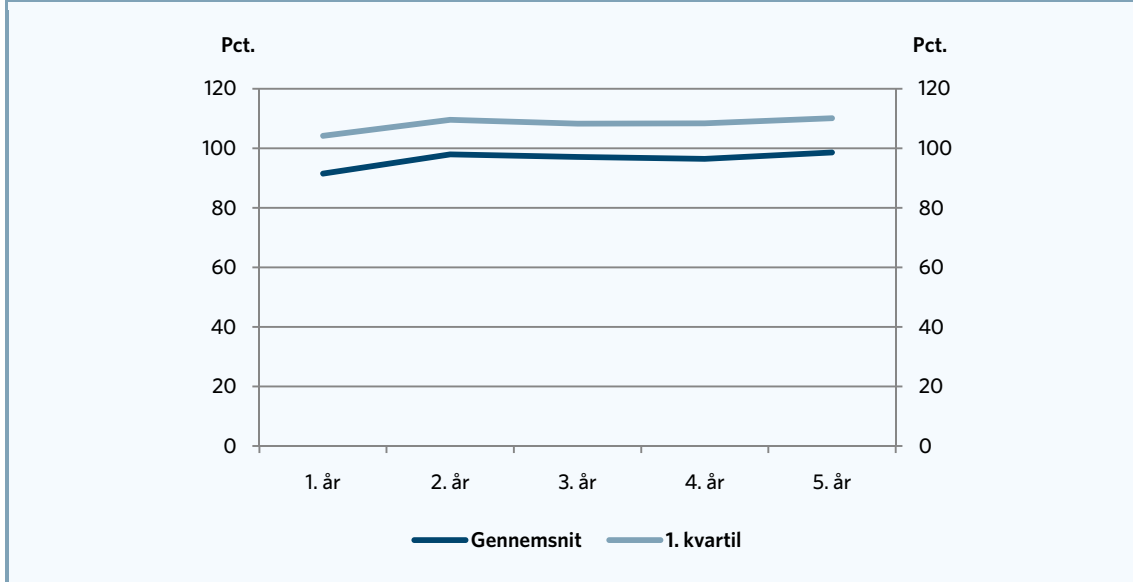

Anm.: Ud af de 216, som har været i skolepraktik, har 20 personer en erhvervsfaglig uddannelse inden for kontor generelt. Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2003-2008).

Tømrernes skolepraktik giver afkast

Blandt tømrere opnår faglærte, der har været gennem skolepraktik, faktisk den samme løn som faglærte, der har været gennem ordinær praktik, selv når der sammenlignes med gennemsnittet. Det sker fire år efter endt uddannelse. Sammenlignes skolepraktikanterne med den dårligste fjerdedel blandt de ordinære praktikanter, da er lønniveauet på 105-110 procent fra de første år på arbejdsmarkedet.

Figur 4. Tømrere mv.

Anm: Ud af de 216, som har været i skolepraktik, har 37 personer en erhvervsfaglig uddannelse som tømrer mv.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2003-2008).

Skolepraktik er et godt alternativ til afbrudte uddannelsesforløb

Analysen viser, at de unge, der gennemfører en erhvervsuddannelse via en skolepraktikordning, relativt hurtigt kommer op i nærheden af lønniveauet for de, der har været i ordinær praktik. Der er måske ikke tale om, at skolepraktikanterne kommer op på et gennemsnitligt lønniveau, men på alle de valgte uddannelsesretninger opnår skolepraktikanterne inden for fem år den samme løn som den dårligste fjerdedel blandt de uddannede, der har været i ordinær praktik. Derfor skal skolepraktik ses som et godt alternativ til, at de slet ikke får en uddannelse.

Set over et liv tjener en ufaglært langt mindre end en faglært. Ufaglærte er langt mere ledige og har generelt en lavere timeløn end faglærte, hvorfor ufaglærte har en lavere livsindkomst, både når det gælder markedsindkomst og disponibel indkomst.

Når det fundne lønefterslæb for de udvalgte uddannelser indregnes i livsindkomsterne, ses det tydeligt, at skolepraktik er en rigtig god investering for samfundet. F.eks. opnår automatik- og datamatikuddannede i gennemsnit 87 procent af lønnen for gennemsnitlig uddannede i almindelig praktik. Dette giver en livsværditilvækst på 8,1 mio. kr., hvilket er 0,4 mio. kr. mere end livsværditilvæksten for en ufaglært.

Tabel 2 viser den samfundsøkonomiske gevinst af at give unge en uddannelse via skolepraktik sammenlignet med ingen uddannelse. De personer, der har gennemført deres uddannelse via skolepraktik, ville have tjent 7,7 mio. kr. over livet som ufaglærte, fra de er 30 til 80 år, men i virkeligheden kommer de op på en livsværditilvækst på 8-11 mio. kr., når man tager højde for lønefterslæbet efter fem år, og at

det koster noget at uddanne personerne¹. Det giver en gevinst af skolepraktik på mellem 400.000 kr. og 3,4 mio. kr. set i forhold til, hvis de unge ikke fik nogen uddannelse.

Tabel 2. Samfundsøkonomisk gevinst ved at give unge en uddannelse via skolepraktik

	Fuld livsindkomst for uddannelsesgruppe (30-80 år)	Skolepraktikanter løn i procent af gns. løn	Livsindkomst for skolepraktikanter	Gennemsnitlig livsværditilvækst for ufaglært (30-80 år)	Gevinst af skolepraktik set i forhold til ufaglærte	
	Mio. kr.	Pct.	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio.kr.	Pct.
Automatik- og datamekanikere	9,3	86,8	8,1	7,7	0,4	4,9
Beklædningsuddannede	9,3	94,3	8,7	7,7	1,0	13,6
Kontoruddannede	11,5	83,0	9,6	7,7	1,9	24,5
Tømrere mv.	11,2	97,8	11,1	7,7	3,4	43,8

Anm: Tabellen viser livsværditilvæksten for uddannede fra 30 til 80 år målt som summen af privat indkomst fratrukket omkostningerne til uddannelse. Der sammenlignes med livsværditilvæksten for den gennemsnitlige ufaglærte.

Kilde: AE på baggrund af Finansministeriets Lovmodelregister (2008) samt egne beregninger.

De seneste tal fra Undervisningsministeriet viser, at 45 procent af de lidt over 8.000 elever, der mangler en praktikplads, er i skolepraktik. Dermed står 4.300 elever reelt uden mulighed for at færdiggøre deres uddannelse. Selvfølgelig er der forskel på, om det er muligt at tilbyde en skolepraktikplads inden for de forskellige fagretninger, men som analysen viser, vil det være en god forrentning at udvide ordningen, således at alle kan gennemføre en uddannelse.

Boks 1. Metoden bag analysen

Til analysen er udvalgt de personer, der færdiggjorde deres erhvervsuddannelse i 2003 og som har været i beskæftigelse i alle de følgende år, dvs. fra 2003 til 2008.

I registeret er der tre muligheder for at tage en erhvervsuddannelse. Gennem praktikvej, hvor den unge har en praktikplads i hånden fra første skoledag. Gennem skolevej, hvor den unge først begynder i skole for dernæst at fuldføre via en rigtig praktikplads hos en virksomhed eller skolepraktik, hvor den unge tager uddannelsen gennem praktik på skolen.

I analysen er der sammenlignet med lønniveauet for den fjerdedel af de faglærte med almindelig praktik, der har det laveste lønniveau. I beregningerne er der ligeledes korrigeret for arbejdstidsomfang således, at der kun ses på lønniveau for fuldtidsbeskæftigede.

For at tage højde for, at der kan være forskel på lønniveauet mellem faglærte, der har været i skolepraktik i forhold til almindelig praktik, fordi der er forskel på hjemmebaggrunden, er der i beregningerne korrigeret for forældrenes uddannelsesniveau således, at andelen af forældre med mindst en erhvervsfaglig uddannelse er lige så stor blandt skolepraktikanterne som andre faglærte, der har været i ordinær praktik.

Forud for analysen er beskæftigelsesfrekvensen for de færdiguddannede undersøgt. Andelen af beskæftigede året efter endt uddannelse er 79 procent for eleverne, der har været i almindelig praktik, og 56 procent for elever, der været i skolepraktik. Andet år efter endt uddannelse er beskæftigelsesfrekvensen hhv. 84 procent og 76 procent.

¹ Omkostningerne ved at udbyde skolepraktik er ikke indregnet, da det er Arbejdsgivernes Elevrefusion, der afholder udgifterne forbundet med skolepraktikordningen og ikke skolerne selv. Se mere på www.atp.dk